

กิจกรรมศิลปะบูรณาการเสียงธรรมชาติ
เพื่อส่งเสริมการเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมสำหรับเยาวชน*
NATURAL SOUND INTEGRATED ART ACTIVITIES TO PROMOTE ENVIRONMENTAL
APPRECIATION FOR YOUTH

ประภาสิริ อยู่สุข*, อภิชาติ พลประเสริฐ

Prapasiri Yoosuk*, Apichart Pholprasert

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Faculty of Education, Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: Pampapasiri@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ได้แก่ 1) เพื่อศึกษากิจกรรมศิลปะที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเสียงธรรมชาติ รวมถึงทฤษฎี และ แนวคิดเกี่ยวกับเสียงธรรมชาติ ที่ส่งผลต่ออารมณ์และความรู้สึกของมนุษย์ ที่มีต่อการเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อม 2) เพื่อสร้างสรรค์กิจกรรมศิลปะบูรณาการเสียงธรรมชาติในการส่งเสริมการเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมสำหรับเยาวชน 3) เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมศิลปะบูรณาการเสียงธรรมชาติเพื่อส่งเสริมการเห็นคุณค่าสำหรับเยาวชน ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยใช้เทคนิควิธีเชิงคุณภาพและปริมาณ กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลเพื่อการสร้างกิจกรรม ได้แก่ผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องทั้งหมด 3 ด้าน จำนวน 11 ท่านประกอบด้วย 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการบูรณาการกิจกรรม 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านสร้างสรรค์งานศิลปะ โดยได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรม และทดลองใช้กิจกรรมกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน ผลการวิจัย ผู้วิจัยสังเคราะห์กิจกรรมศิลปะบูรณาการเสียงธรรมชาติเพื่อส่งเสริมการเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมสำหรับเยาวชน ประกอบด้วย กิจกรรมเข้าใจเสียงธรรมชาติผ่านเกม bingo และ กิจกรรมสร้างสรรค์ผลงานจากการฟังเสียงธรรมชาติ โดยใช้เสียงธรรมชาติ 3 รูปแบบ ได้แก่ เสียงธรรมชาติชนบท, เสียงธรรมชาติในป่า และเสียงธรรมชาติฝนตกในชนบท จากการสัมภาษณ์เยาวชนที่ทดลองใช้กิจกรรมให้ความคิดเห็น ดังนี้ การฟังเสียงอย่างลึกซึ้งทำให้เกิดจินตนาการถึงความหลากหลายความแตกต่างของเสียงในแต่ละระบบนิเวศ และเห็นความสำคัญของธรรมชาติที่สมบูรณ์ผ่านการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะจากเสียงธรรมชาติ ด้วยปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวทำให้เยาวชนเห็นคุณค่าและเกิดความคิดที่อยากจะอนุรักษ์สภาพแวดล้อมธรรมชาติที่หลากหลายให้คงอยู่

คำสำคัญ: กิจกรรมศิลปะบูรณาการ, เสียงธรรมชาติ, การเห็นคุณค่า, เยาวชน, สิ่งแวดล้อม

Abstracts

The purposes of the research were to: 1) to study art activities inspired by nature sounds, theories, and concepts of nature sounds that affect human emotions and feelings; 2) to create artistic activities integrating natural sounds to promote appreciation of the environment among young people and 3) To study the effect of using arts activities to integrate nature sounds to

promote appreciation for youth. A mixed-methods approach was used, using both qualitative and quantitative techniques. A sample group of informants for activity creation consisted of experts in all three related fields, totaling 11 people, as follows: 1) Three experts on environmental conservation 2) 4 experts on the integration of art activities 3) Four experts on art creation by purposive sampling. The data were collected using an interview form and an activity suitability assessment form and experimental activities with a sample of 15 people. Research results, the researcher synthesized art activities integrating nature sounds to promote the appreciation of the environment for youth, consisting of activities to understand nature sounds through nature sound bingo games and creative works from experimenting with 3 types of nature sounds: rural nature sounds, forest nature sounds, and rural rain nature sounds. In the interviews with the youths who have experimented with the activities, they expressed the following thoughts: Listening to sound deeply allows us to visualize the diversity and differences of sound in each ecosystem, as well as the importance of maintaining nature's integrity through the development of works of art from natural sounds. With such factors, young people see the importance of natural environmental and develop the desire to preserve various natural ecosystems.

Keywords: Integrated Art activities, Natural Sound, Appreciation, Youth, Environmental

บทนำ

ธรรมชาติมีความสำคัญและเป็นแหล่งกำเนิดของสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ รวมถึงเป็นแหล่งที่เอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพราะองค์ประกอบต่าง ๆ ในพื้นที่ธรรมชาติเอื้อให้เกิดปัจจัย 4 ซึ่งประกอบไปด้วยแหล่งอาหาร ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค ธรรมชาติมีส่วนช่วยในการเพิ่มภูมิคุ้มกันในร่างกายการศึกษาของ (Q. LI, et al , 2009) ได้กล่าวถึง ที่เปรียบเทียบผลระหว่างนักธุรกิจที่ใช้เวลาอยู่กับธรรมชาติในป่า และกลุ่มที่ใช้เวลาอยู่ในเมือง 3 วันหลังจากที่ใช้เวลาอยู่กับธรรมชาติ จากการนับจำนวนเซลล์ Natural killer (NK) ซึ่งเป็นเซลล์ที่สำคัญต่อระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย พบว่ามีจำนวนเพิ่มมากขึ้นถึง 40% และ 1 เดือนหลังจากนั้น จำนวนเซลล์ก็ยังคงมากกว่าตอนเริ่มต้นการทดลองถึง 15% (Pretorius, M. , 2017) ดังนั้นธรรมชาติช่วยในการเพิ่มระดับภูมิคุ้มกันของร่างกาย เสียงธรรมชาติเป็นส่วนหนึ่งในธรรมชาติที่ช่วยให้มนุษย์เกิดจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ และรู้สึกผ่อนคลาย

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ส่งผลให้โลกมีความเจริญก้าวหน้าเป็นอย่างมาก ก่อให้เกิดปัจจัยต่างๆที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของมนุษย์ เช่น มลภาวะทางเสียงส่งผลทำให้ความสามารถในการได้ยินลดลง เสียงดังรบกวนจากเครื่องบิน การจราจร สามารถทำลายความสามารถในการได้ยินและมีผลต่อหัวใจ เสียงดังรบกวนจะทำลายสมาธิเราสามารถใช้หูฟังเพื่อป้องกันเสียงดังรบกวนจากภายนอกได้ แต่ในระยะยาวการใช้หูฟัง ไม่ว่าจะเป็นเสียงจากโทรศัพท์ เสียงการจราจร แต่ก็มีเสียงบางอย่างที่เป็นเสียงที่น่าฟัง เช่น เสียงนก ความพิเศษของเสียงนกคือทำให้ร่างกายเราผ่อนคลาย ลดความเหนื่อยล้า แต่จิตใจเรายังตื่นตัว ไม่มีจังหวะที่ซ้ำกัน เสียงนกเกิดขึ้นแบบสุ่มทำให้มันไม่ดึงความสนใจของเรา ไม่ทำให้เราตั้งใจฟังเพื่อหารูปแบบ เสียงนกไม่ติดอยู่ในหัวเรา มันไม่กล่อมให้เราหลับ แต่ก็ไม่ได้ทำให้เราเบื่อเช่นกัน (Ulrich, R. S., 1984) จะเห็นได้ว่า เสียงนกช่วยทำให้ผ่อนคลาย เนื่องจากนกเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ ดังนั้นจึงมีความเป็นไปได้ว่าเสียงของธรรมชาติช่วยทำให้มนุษย์ผ่อนคลายเช่นกันจะเห็นได้ว่านอกจากปัญหาธรรมชาติที่เกิดขึ้นในโลกแล้วยังเกิดนอกจากความตึงเครียดของมนุษย์ในชุมชนเมืองและการโยกย้ายธรรมชาติ มีปัญหาที่เห็นได้ชัดเจนในปัจจุบันคือปัญหาสิ่งแวดล้อม การปลูกฝังจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่าง

มากในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประสบการณ์ในชีวิตประจำวันศิลปะจึงควรบูรณาการให้สอดคล้องกับหลักสูตรและช่วยให้เกิดการเชื่อมโยงกับสิ่งที่เรียน นอกจากนั้นแล้ว พาร์สันยังพูดถึงทฤษฎีพัฒนาการสุนทรียภาพของพาร์สัน (Parsons, M.J., 1987) ว่ามีความสำคัญต่อการเสริมสร้างความสามารถ ด้านการรับรู้ทางศิลปะของเด็กและเยาวชนเนื่องจากการรับรู้ทางศิลปะเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้แสดงออกถึงความรู้สึกของตนเอง โดยในประเด็นของความรู้สึกนั้น เป็นเรื่องการมองเห็นหรือการรับรู้ทางทัศนศาสตร์ซึ่งเป็นสาระและประสบการณ์ในขอบข่ายแรกๆ ของการเรียนรู้ศิลปะ โดยกล่าวถึงระดับพัฒนาการ

สปี นาคสเถียร และ สุรพลดวงแข กล่าวว่า การขาดความระมัดระวังในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ เท่ากับการลบล้างคุณค่าของตนเองลงทุกวัน และ เยาวชนคือช่วงวัยที่เหมาะสมแก่การปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม สร้างความตระหนัก รักธรรมชาติ เพราะอยู่ในวัยเปิดกว้างทางการเรียนรู้ พยายามให้เด็กรู้จักคิดสัมผัสเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีระบบ ฝึกปฏิบัติ ทำจริงได้ ดังนั้นแล้วเยาวชนจึงเป็นบุคคลที่เหมาะสมที่สุดที่จะเป็นผู้สืบทอดและสืบสานเจตนารมณ์ ในการอนุรักษ์ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในส่วนของนักการศึกษา นักการเมือง นักเศรษฐกิจ มีกรอบแนวความคิดความเห็น สอดคล้องกันว่า อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่แก้ไขปัญหาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมคือ แนวความคิดที่ให้ความสำคัญกับเยาวชน ในการที่แก้ไขปัญหาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้ โดยตามความเป็นจริง พยายามให้เยาวชนรู้จักคิด สัมผัสเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีระบบ ฝึกปฏิบัติ ทำจริงได้ เด็กจึงเป็นบุคคลที่เหมาะสมที่สุดที่จะ เป็นผู้สืบทอด สืบสาน อนุรักษ์ และพิทักษ์สิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้นเองได้ มรดกชิ้นสำคัญนี้เป็นภาระกิจของผู้ที่ได้รับมอบจะต้อง ส่งเสริมที่ละน้อยจน เกิดเป็นนิสัยอันดีได้ในการอนุรักษ์ และรักษาสิ่งแวดล้อมโลกให้คงอยู่อย่างไม่บอบช้ำ (สปี นาคสเถียร และสุรพล ดวงแข, 2534)

เนื่องจากธรรมชาติเป็นแรงบันดาลใจให้กับศิลปินมาช้านานหลายยุคหลายสมัย ในประวัติศาสตร์ธรรมชาติจึงส่งผลต่องานศิลปะของศิลปินหลายคน ดังเช่น จอห์น รัสกิน (John Ruskin, 1907) นักวิพากษ์ศิลป์และนักคิดทางสังคมวิทยาและจิตรกรชาวอังกฤษ ในศตวรรษที่ 19 กล่าวถึงความงดงามอันวิจิตรของภาพจิตรกรรมภูมิทัศน์ของบรรดาศิลปินชั้นครูในอิตาลีและดัตช์ช่วงสมัยศตวรรษที่ 17 ซึ่งเขาถือว่า ผลงานเหล่านั้นไม่ใช่เพียงแค่ภาพทิวทัศน์ธรรมดาเท่านั้นแต่เขามองด้วยมุมมองของนักธรณีวิทยาและนักพฤกษศาสตร์เช่นกันที่เห็นชีวิตจิตวิญญาณของธรรมชาติคือแนวคิดที่สำคัญในฐานะนักวิจารณ์ศิลปะที่ไม่ใช่แค่การชื่นชมสีสันหรือรูปทรงจากภาพเขียนแล้วตีมูลค่าราคางานโดยไม่ได้สะท้อนบริบททางสังคมหรือสิ่งแวดล้อมใดเลยนอกจากนี้ยังตระหนักว่าวิถีชีวิตที่กลมกลืนกับธรรมชาตินั้นย่อมเป็นวิถีที่ยั่งยืนไม่ว่ามนุษย์จะคิดค้นประดิษฐ์วิสดุที่แข็งแกร่ง ทนทานเพียงใด แต่ก็ไม่อาจใช้ชีวิตอย่างมีความสุขได้ท่ามกลางความแข็งแกร่งที่ปราศจากความสุขด้วยเหตุนี้ ศิลปินในสมัยนั้นจึงให้ความสำคัญกับธรรมชาติเป็นอย่างมาก และในสมัยก่อนมีศิลปินจำนวนหนึ่งที่สร้างสรรค์ผลงานศิลปะจากการรับรู้โดยผัสสะ การฟังการได้ยินเสียง และหากมองในมุมของดนตรีถือเป็นเรื่องของอุปมาอุปไมยมีการเปรียบเทียบการเล่นคำสร้างจังหวะและเสียงเพื่อสื่อสารอารมณ์ของผู้ประพันธ์เพลงในขณะเดียวกันทางด้านศิลปินผู้สร้างงานศิลปะก็ได้ค้นพบวิธีการนำเสนองานศิลปะแบบใหม่คือการสร้างผลงานทางศิลปะภาพวาดที่อาศัยเพลงมาเป็นแรงบันดาลใจ โดยมีวาซีลี คันดินสกี (Wassily Kandinsky, 1947) เป็นศิลปินคนสำคัญที่บุกเบิกการบูรณาการศิลปะกับดนตรี

ในงานวิจัยนี้นอกจากจะเป็นการบูรณาการศิลปะกับเสียงธรรมชาติแล้วงานวิจัยชิ้นนี้มีกระบวนการในการที่จะสร้างกิจกรรมเพื่อเป็นการปลูกฝังเรื่องสิ่งแวดล้อมให้กับเยาวชนที่สนใจสร้างสรรค์งานศิลปะโดยใช้กระบวนการใช้เสียงธรรมชาติมาบูรณาการอีกด้วย กล่าวคือในการสร้างสรรค์งานศิลปะเป็นสิ่งที่ช่วยในการแสดงออกทางด้านอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด และจินตนาการ จะเห็นได้ว่า ทั้งเสียงธรรมชาติ และการสร้างสรรค์งานศิลปะ เป็นสิ่งที่ช่วยฟื้นฟูจิตใจมนุษย์ หากเรานำสองสิ่งนี้มารวมกันในรูปแบบของการบูรณาการ เสียงธรรมชาติกับงานศิลปะจะทำให้ได้งานวิจัย ที่เป็นประโยชน์ต่อการบูรณาการการสร้างสรรค์ ผลงานศิลปะและการ

พัฒนาอารมณ์และความรู้สึกนึกคิด ระหว่างการทำงานศิลปะให้มีความ ผ่อนคลาย ช่วยพัฒนารูปแบบ ของศิลปะ ให้มีความหลากหลาย และเปิดกว้างทางความคิดให้กับตัวเยาวชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากิจกรรมศิลปะที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเสียงธรรมชาติ ทฤษฎี และ แนวคิดเกี่ยวกับเสียงธรรมชาติ ที่ส่งผลต่ออารมณ์และความรู้สึกของมนุษย์ที่มีต่อการเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อสร้างสรรค์กิจกรรมศิลปะบูรณาการเสียงธรรมชาติในการส่งเสริมการเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อม สำหรับเยาวชน
3. เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมศิลปะบูรณาการเสียงธรรมชาติเพื่อส่งเสริมการเห็นคุณค่าสำหรับเยาวชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็น การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการกับกรณีศึกษา (Informal interview) และ การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structure In-depth interview) และ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

1. กลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

ด้านกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ใช้วิธีการการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง โดยกำหนดคุณสมบัติ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานในด้านที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 5 ปี เป็นผู้ที่มีความรอบรู้ทางด้านทฤษฎีและการปฏิบัติใน ด้านที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเป็นผู้ที่เคยทำงานกับเยาวชน โดยมีผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 3 ด้าน จำนวน 11 ท่าน ดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จำนวน 3 ท่าน
2. ผู้เชี่ยวชาญด้านการบูรณาการกิจกรรมศิลปะจำนวน 4 ท่าน
3. ผู้เชี่ยวชาญด้านสร้างสรรค์งานศิลปะ จำนวน 4 ท่าน

ด้านกลุ่มทดลอง

ทดลองใช้กิจกรรมกับเยาวชนอายุ 19-25 ปี จำนวน 15 คน คัดเลือกโดยการรับสมัครเยาวชน เป็นจิตอาสาในการวิจัย

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายรูปแบบได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Study) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

ส่วนที่ 1 การเก็บข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Study) ซึ่งมีขั้นตอนเตรียมการและเก็บรวบรวมข้อมูล จากหลายแหล่ง โดยใช้การศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งค้นคว้าและรวบรวมจากเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง ทั้งเอกสารวิชาการ บทความ งานวิจัย

ส่วนที่ 2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

1. แบบสัมภาษณ์ เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (สำหรับผู้เชี่ยวชาญทางด้านการจัดกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบูรณาการกิจกรรมศิลปะ) แบบสัมภาษณ์มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนากิจกรรมศิลปะบูรณาการเสียงธรรมชาติเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกในการอนุรักษ์สำหรับเยาวชน

แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนากิจกรรมศิลปะบูรณาการเสียงธรรมชาติเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกในการอนุรักษ์

เครื่องมือสำหรับการประเมินชุดกิจกรรม

1. แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนากิจกรรมศิลปะบูรณาการเสียงธรรมชาติเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกในการอนุรักษ์สำหรับเยาวชน

แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนากิจกรรมศิลปะบูรณาการเสียงธรรมชาติเพื่อส่งเสริมการเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อม

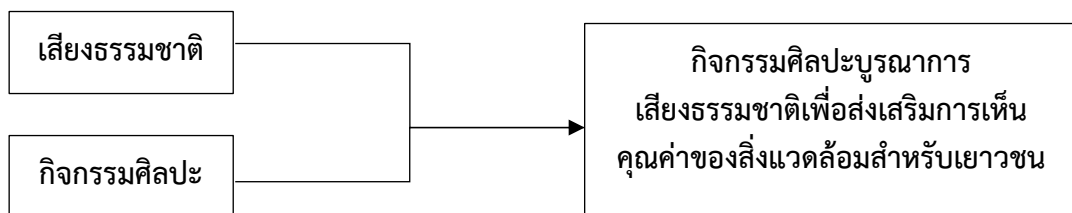
2. แบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรม

เครื่องมือสำหรับการทดลอง

1. แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมศิลปะบูรณาการเสียงธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมการเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมสำหรับเยาวชน

2. แบบประเมินตนเองหลังทำกิจกรรม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาเอกสาร

จากการศึกษากิจกรรมศิลปะที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเสียงธรรมชาติ ทฤษฎี และ แนวคิดเกี่ยวกับเสียงธรรมชาติ ที่ส่งผลต่ออารมณ์และความรู้สึกของมนุษย์ที่มีต่อการเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมสามารถสรุปแนวทางการจัดกิจกรรมโดยกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านศิลปะที่เชื่อมโยงไปสู่พัฒนาการทางร่างกาย สมองและสติปัญญา ด้วยกิจกรรมที่สัมผัสโดยตรงกับผู้เรียนด้วยผัสสะ ซึ่งใช้ทักษะในการสร้างผลงานศิลปะเป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรม โดยมีการประสานกลมกลืนกับเสียงธรรมชาติขณะจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมกิจกรรมกระตุ้นให้เยาวชนรับรู้ว่าคุณค่าของสิ่งแวดล้อมนำไปสู่การให้ความสำคัญและมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

2. ผลสรุปความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

2.1 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับกิจกรรมศิลปะบูรณาการเสียงธรรมชาติด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

จากการสัมภาษณ์ในมุมมองของผู้เชี่ยวชาญด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมพบว่าก่อนที่จะรู้ถึงความสำคัญของธรรมชาติ เราจำเป็นต้องรู้ในเรื่องของความสัมพันธ์ของธรรมชาติก่อน ดังนั้น ความพันธ์ของสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิตในธรรมชาติจึงเป็นสิ่งสำคัญ ต้องทำให้เยาวชนเข้าใจว่า หากเราแยกต้นไม้ แยกลำธาร แยกสัตว์ป่า แยกก้อนหินต่าง ๆ ออกจากกันจะเกิดอะไรขึ้นตามมา การมองเข้าไปในป่าสีเขียวเราต้องเข้าใจหน้าที่และกระบวนการทำงานของสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิตในธรรมชาติ เช่น ต้นไม้สังเคราะห์แสงและให้ประโยชน์เรา ทุกสิ่งมีหน้าที่และเกื้อกูลกัน และเชื่อมโยง รวมถึงเรื่องระบบนิเวศ เรื่องสิ่งแวดล้อมที่จะมีผลต่อมนุษย์ ทุกสิ่งล้วนเป็นสิ่งที่เยาวชนควรรับรู้และตระหนักถึงคุณค่าทั้งสิ้น รวมถึงเสียงธรรมชาติที่ส่งผลกระทบต่ออารมณ์และจิตใจของมนุษย์

พื้นฐานของมนุษย์มาจากธรรมชาติ เพราะฉะนั้นจึงคิดว่าเสียงธรรมชาติจึงจะมีผลต่อการสร้างอารมณ์ของมนุษย์ เช่น ผู้คนมักจะอารมณ์ดีเวลาอยู่ในพื้นที่ธรรมชาติเพราะไม่มีปัจจัยอื่นมารบกวนจิตใจ ดังนั้นปัจจัยที่มากกระทบต่อร่างกายและจิตใจล้วนเป็นธรรมชาติ ธรรมชาติจะช่วยทำให้จิตใจที่วุ่นวุ่นมีความสงบลงได้ เปรียบเทียบกับคนพูดจาตะคอกหยาบคาย และ คนพูดเพราะ หรือการฟังเพลงในแนวเพลงต่าง ๆ เช่น เพลงร็อค คลาสสิก หรือ สามช่า ล้วนทำให้เกิดอารมณ์และความรู้สึกที่แตกต่างกัน เสียงธรรมชาติก็เช่นกัน เสียงธรรมชาติเป็นเสียงที่ไม่กระโชกโฮกฮาก เช่น เสียงน้ำไหล เสียงนกร้อง เสียงลมพัดใบไม้ร่วง เสียงลมผ่านตัวเรา ต่างก็ทำให้เรารู้สึกผ่อนคลายทั้งสิ้น หากเป็นเสียงธรรมชาติ เมื่อฟังแล้วจะมีความสงบ ผ่อนคลาย มีความเยือกเย็นมากกว่าเสียงอื่น แม้ว่าจะเป็นเสียงธรรมชาติที่เป็นเสียงแรงๆ เช่น เสียงลมทำให้ใจสบาย ผนแรง ๆ เสียงฟ้าผ่า ก็จะมีเพียงแค่ระยะแรกเท่านั้นที่ทำให้ใจเรารู้สึกตกใจ แต่จากนั้นก็สงบลง

ในมุมมองของการจัดกิจกรรมโดยนำศิลปะมาบูรณาการกับเสียงธรรมชาติ ก่อนอื่นต้องเข้าใจว่ามนุษย์เรามีผัสสะในการรับรู้ ตา หู จมูก ปาก ลิ้น กาย ใจ และเรื่องของเสียงธรรมชาติเป็นเรื่องของหูหรือการได้ยิน และสอดคล้องไปยังเรื่องของจิตใจเวลาได้ยินนำไปสู่จิตสำนึกในการอนุรักษ์ได้ กิจกรรมศิลปะเกี่ยวข้องกับการรับรู้ด้วยผัสสะต่างๆแล้วถ่ายทอดออกมาเป็นผลงานตามความรู้สึกจึงสามารถนำเสียงธรรมชาติมาบูรณาการในกิจกรรมศิลปะได้

เสียงเป็นหนึ่งในกรรับรู้ เวลาให้เยาวชนไปเรียนรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม จำเป็นต้องเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสต่าง ๆ เช่น ตา หู จมูก ลิ้น การสัมผัสทางกาย และใจ ดังนั้นหูเป็นหนึ่งในประสาทสัมผัสการรับรู้โดยธรรมชาติเสียงในธรรมชาติที่ผ่านหูเข้ามาก็เป็นเป็นเครื่องมือหนึ่ง ที่จะเอามาออกแบบกิจกรรมให้กับให้กับเด็กๆได้เรียนรู้ธรรมชาติได้ ศิลปะมีความสอดคล้องกับธรรมชาติอย่างมากมาย ในธรรมชาติ ป่าไม้ มีความเป็นศิลปะในตัวมัน แต่เรามองต้นไม้ ความสูงต่ำ ความเป็น Perspective ความลึกตื้นเวลาเรามองภูเขา การให้แสงสีต่าง ๆ ในแต่ละฤดูก็มีความสวยงามที่แตกต่างกัน ล้วนเป็นศิลปะที่รังสรรค์โดยธรรมชาติ หากนำกระบวนการศิลปะมาบูรณาการกับธรรมชาติก็สามารถทำได้ ธรรมชาติกับศิลปะคือเรื่องเดียวกัน พื้นฐานของศิลปะต้นกำเนิดของศิลปะคือธรรมชาติ เพราะฉะนั้นศิลปะทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นเรื่องสี เรื่องเส้น เรื่องพื้นผิว รูปทรงต่าง ๆ จะเป็นเส้นโค้ง เส้นเว้า เส้นตรง เส้นหยักเส้นทุกอย่างล้วนแล้วแต่มาจากการสังเกตจากธรรมชาติของคนในสมัยก่อน และการที่เสียงธรรมชาติหรือ ทุกอย่างเข้าสู่ประสาทสัมผัสของมนุษย์หนึ่งคนจะถูกเอามารวมกันที่จิต เสียงเข้าไปที่หูเข้าไปที่สมองและสื่อสารออกมา และใช้ศิลปะไม่ว่าจะเป็นรูปแบบวิธีการใดก็ตามออกมาในรูปแบบศิลปะชนิดต่าง ๆ ได้

2.2 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการบูรณาการกิจกรรมศิลปะเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการบูรณาการกิจกรรมศิลปะเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ในมุมมองของเรื่องแนวทางในการจัดกิจกรรมศิลปะบูรณาการเสียงธรรมชาติเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกใจการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสำหรับเยาวชนได้ให้แนวคิดดังนี้ เนื่องจากเป็นเยาวชนในช่วงวัย 19-25 ปี มีความมุ่งมั่น และตื่นตัวในเรื่องที่ตนสนใจอย่างมาก ควรมีเรื่องการท่องเที่ยวมาเกี่ยวข้อง ทำกิจกรรมในสถานที่จริงได้เจอบริบทจริง ควรเป็นกิจกรรมที่ทำให้เขาเชื่อว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้นจริงๆ เด็กต้องมีส่วนร่วม ได้ลงมือทำ ในระดับตัวเอง ได้มีโอกาสลงมือ

ทำในแบบของกลุ่ม ได้มีโอกาสแบ่งปันกันในด้านความคิด และควรเป็นการปฏิบัติโดยใช้ระยะเวลาสั้น ฟังนาน ๆ ใช้เวลากับสื่อสิ่งเร้านาน ๆ มีการซึมซับและเข้าถึง ใช้สมาธิในการทำกิจกรรม เข้ากิจกรรม รอบละ 1 คน

ด้านเนื้อหาของกิจกรรม หากใช้เสียงธรรมชาติ การใช้เสียงธรรมชาติที่น่าสนใจควรเป็นเสียงธรรมชาติที่กำลังจะสื่อสารกับมนุษย์ว่า “เราต่างฟังพาอาศัยกัน” ควรมีกิจกรรมระดมสมอง กิจกรรมที่ทำให้เยาวชนรู้สึกที่เราสามารถลดการสูญเสียได้ ควรมีเรื่องแรงบันดาลใจที่เขาได้จากจากสิ่งที่เขาได้ยินอาจจะเป็นการสัมภาษณ์ คำถามความรู้สึกว่าพอฟังแล้วเกิดอะไรขึ้นในใจเขา เกิดแรงบันดาลใจอะไร ที่จะนำมาถ่ายทอด เป็นงานศิลปะ

ด้านสถานที่จัดกิจกรรม อาจจะเป็นห้องที่มีบริบทแวดล้อมเป็นธรรมชาติ เช่นห้องที่อยู่ในสวนรถไฟ ห้องที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรม เชื่อมต่อทั้งในห้องและนอกห้อง ในการจัดกิจกรรมศิลปะบูรณาการเสียงธรรมชาติเพื่อส่งเสริมการเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมสำหรับเยาวชน ควรเป็นห้องที่สามารถควบคุมได้ มีเสียงธรรมชาติ ห้องที่เข้าไปแล้วให้ความรู้สึกไม่เหมือนห้องเรียน ผ่อนคลาย เมื่อทำในพื้นที่ควบคุมแล้ว อาจจะพาเยาวชนออกมาในพื้นที่จริงเพื่อให้เกิดการเปรียบเทียบ ระยะเวลาในการทำกิจกรรม ควรใช้ระยะเวลาประมาณ 2-3 ชั่วโมง หรือ ครึ่งวัน

ด้านผู้สอนหรือวิทยากร ควรมีคุณสมบัติดังนี้ ต้องเป็นผู้จริงจัง ให้ข้อมูลที่จริงกับผู้เรียนหรือ มีประสบการณ์ ความรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแล้วก็มีประสบการณ์เกี่ยวหรือกิจกรรมในพื้นที่ธรรมชาติและก็ต้องมีความรู้ด้านการสร้างสรรค์งาน มีความเป็นกันเอง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีทักษะการสร้างแรงบันดาลใจ ให้กับผู้อื่น ทักษะการสร้างแรงบันดาลใจ รวมไปถึงการพูด ท่าทาง และเห็นคุณค่าของธรรมชาติ และเวลาที่ถ่ายทอดมาจะรู้สึกน่าฟังน่าเชื่อถือ ในส่วนของผู้เข้าร่วมกิจกรรม หรือผู้เรียน ควรที่จะเตรียมใจ และเปิดใจรับสิ่งใหม่

ด้านสื่อการจัดกิจกรรม ควรใช้สื่อและวิดิทัศน์ที่ให้ความรู้สึกของเสียงธรรมชาติโดยแท้จริง มีความคมชัด ไม่มีเสียงสิ่งแวดล้อมอื่นมารบกวน

ข้อควรระวังในการจัดกิจกรรมที่อาจจะเกิดขึ้น เป็นในเรื่องความปลอดภัย เนื่องจากเป็นการจัดกิจกรรมในสถานที่ที่ไม่คุ้นเคย อาจจะต้องมีคนในพื้นที่ให้คำแนะนำหรือให้ความรู้

2.3 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับกิจกรรมศิลปะบูรณาการเสียงธรรมชาติ

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านสร้างสรรค์งานศิลปะ สามารถสรุปข้อสังเกตในเชิงการสร้างสรรค์และแรงบันดาลใจได้ดังนี้ ผลงานศิลปะที่บูรณาการกับเสียงมีมากมาย ดังเช่น เสียงสิ่งแวดล้อม เสียงเพลง เป็นต้นแต่ในทางตรงกันข้าม ศิลปะที่นำมาบูรณาการกับเสียงธรรมชาติโดยตรงเป็นสิ่งที่ค่อนข้างน้อย เนื่องจากศิลปะไม่ได้มีแค่จิตรกรรมอย่างเดียว เราสามารถใช้ประสาทสัมผัสในการรับรู้ สุนทรีย์ย่อมเกิดขึ้นจากการสัมผัสการได้ยิน การได้กลิ่น ฯลฯ ได้ เพราะเสียง ทำให้เราเกิดความรู้สึก และพร้อมที่จะถ่ายทอดออกมาในรูปแบบงานศิลปะ เช่นเดียวกับการเปิดเพลงและสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อถ่ายทอดออกมาเป็นศิลปะตามเสียงที่ได้ยิน เสียงธรรมชาติจึงสามารถทำให้เราจินตนาการถึงธรรมชาติที่ได้ยินได้ และในลักษณะการถ่ายทอดผลงานศิลปะ ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นใน 2 มุมมอง ได้แก่ การใช้วัสดุธรรมชาติ ดังเช่น จิตรกรรมสีผสม และ การสร้างสรรค์แบบนามธรรม ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกตามเสียงที่ได้ยิน

สรุปผลการสร้างกิจกรรมศิลปะบูรณาการเสียงธรรมชาติ

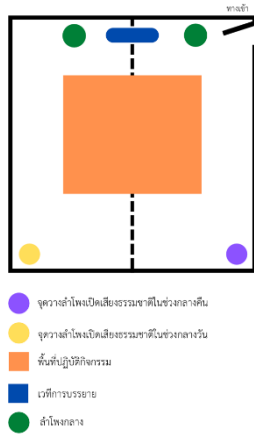
กิจกรรมที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ได้มีองค์ประกอบได้แก่ แนวคิด วัตถุประสงค์ เนื้อหา สื่อ ขั้นตอน สถานที่หรือสิ่งแวดล้อม ลักษณะของผู้เรียน และ ผู้สอน **ด้านแนวคิด** ในปัจจุบันนี้ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีส่งผลให้เยาวชนห่างหายจากธรรมชาติและทำกิจกรรมอยู่ท่ามกลางความกดดันและความเครียดเป็นส่วนใหญ่ กิจกรรมนี้ นำเสียงธรรมชาติมาบูรณาการกับศิลปะ เนื่องจากศิลปะเป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดความสุขสนาน ความคิด

สร้างสรรค์จินตนาการและความสงบ ในขณะเดียวกันเสียงธรรมชาติช่วยผ่อนคลายจิตใจให้สงบอยู่ ณ ช่วงขณะ และเป็นส่วนหนึ่งในธรรมชาติ หากธรรมชาติขาดเสียงธรรมชาติ ก็จะเป็นธรรมชาติที่ไร้ซึ่งความสมบูรณ์แบบ ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รู้สึกผ่อนคลาย และ สร้างสรรค์ศิลปะจากเสียงธรรมชาติ นอกจากนั้นยังทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมในธรรมชาติ **ด้านวัตถุประสงค์** 1) เพื่อให้ผู้เข้าร่วมได้รับความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติและเสียงธรรมชาติรอบตัว 2) เพื่อใช้เสียงธรรมชาติบูรณาการกับศิลปะเพื่อความเพลิดเพลินและผ่อนคลาย **ด้านเนื้อหา** ประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับเสียงธรรมชาติและ การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ได้แก่ ที่มาของแรงบันดาลใจจากธรรมชาติที่มีต่อการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ เสียงธรรมชาติในช่วงเวลาต่าง ๆ ของแต่ละระบบนิเวศ ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงธรรมชาติกับระบบนิเวศ และ การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะจากเสียงธรรมชาติ **ด้านสื่อ** เป็นสื่อที่เหมาะสมกับช่วงอายุสามารถหาได้ง่าย เช่น กระดาษ สีน้ำ สีโปสเตอร์ อุปกรณ์ขยายเสียง เสียงที่นำมาใช้ เช่น เสียงในช่วงกลางวัน (“เสียงแมลงฤดูร้อนในชนบท” “เสียงลำธารและน้ำตกไซเบอร์” “เสียงนกในสวน” “เสียงลมริมนา”) เสียงในช่วงกลางคืน (“เสียงสัตว์ป่าห้วยขาแข้ง” “เสียงแมลงกลางคืนหน้าหนาว” “เสียงกบร้องตอบรับกับเสียงฝน” “เสียงก่อกไฟให้อุ่น”) และ เสียงฝนตกในชนบท ซึ่งกิจกรรมดำเนินในเวลา 2-3 ชั่วโมง

ขั้นตอนต่อมาได้แก่ กิจกรรมขั้นนำ ใช้ระยะเวลา 40 นาทีด้วยการบรรยายเบื้องต้นเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับเสียงธรรมชาติและ การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะพูดถึงเสียงธรรมชาติให้ผู้เข้าร่วม หลับตาและพยายามให้ประสาทสัมผัสในการได้ยินมากที่สุด เปิดตัวอย่างเสียงธรรมชาติ ให้ผู้เข้าร่วมได้ฟัง จากนั้นร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับเสียงธรรมชาติที่ผู้เข้าร่วมเคยสัมผัส

ในขั้นสอน ผู้สอนหรือวิทยากรนำกิจกรรมเข้าใจเสียงธรรมชาติผ่านเกม bingo เสียงธรรมชาติมาใช้ประกอบการสอน โดยใช้เวลา 40 นาทีแบ่งกลุ่ม 3 คน พร้อมแจกสื่อ Bingo ให้ผู้เข้าร่วมฟังเสียง และวงภาพต้นตอของเสียงธรรมชาติที่ได้ฟัง เมื่อครบทุกช่องแล้วให้ผู้เข้าร่วมตอบคำถามและร่วมกันอธิบายเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่ทำให้เกิดเสียงธรรมชาติเหล่านี้ จากนั้น เปิดเสียงธรรมชาติที่บันทึกไว้ในแต่ละสถานที่ และให้ผู้เข้าร่วมฟังพร้อมอธิบายถึงระบบนิเวศที่จะทำให้เกิดเสียงเหล่านี้ แล้วจึงทำกิจกรรมสร้างสรรค์ผลงานจากการฟังเสียงธรรมชาติ ในระยะเวลา 100 นาที โดยผู้เข้าร่วมสร้างสรรค์ผลงานศิลปะโดยสามารถเลือกการสร้างผลงานบนผ้าดิบหรือกระดาษ โดยใช้สีน้ำประกอบกับการเปิดเสียงธรรมชาติ วิทยากรชวนพูดคุยในเชิงสอบถามเรื่องของจินตนาการและความรู้สึกเมื่อได้ยินเสียง ก่อนลงมือวาด ผู้เข้าร่วมสร้างสรรค์ผลงาน ในระยะเวลา 60 นาทีวิทยากรประเมินความคิดสร้างสรรค์ขณะผู้เข้าร่วมสร้างสรรค์ผลงาน เมื่อผู้เรียนสร้างสรรค์เสร็จสมบูรณ์วิทยากรอภิปรายและสรุปเนื้อหาเชิงทฤษฎีและการปฏิบัติร่วมกันกับผู้เข้าร่วม แล้วผู้เข้าร่วมจึงนำเสนอผลงานของตนเอง พร้อมกับประเมินตนเองหลังจากการทำกิจกรรม จากนั้นวิทยากรประเมินความคิดสร้างสรรค์หลังจากผู้เข้าร่วมสร้างสรรค์ผลงานจนเสร็จสมบูรณ์ สิ่งแวดล้อมและสถานที่ในการจัด กิจกรรมเป็นพื้นที่ห้องปิด ปราศจากเสียงรบกวนจากภายนอก และสามารถใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ได้ เช่น ลำโพง

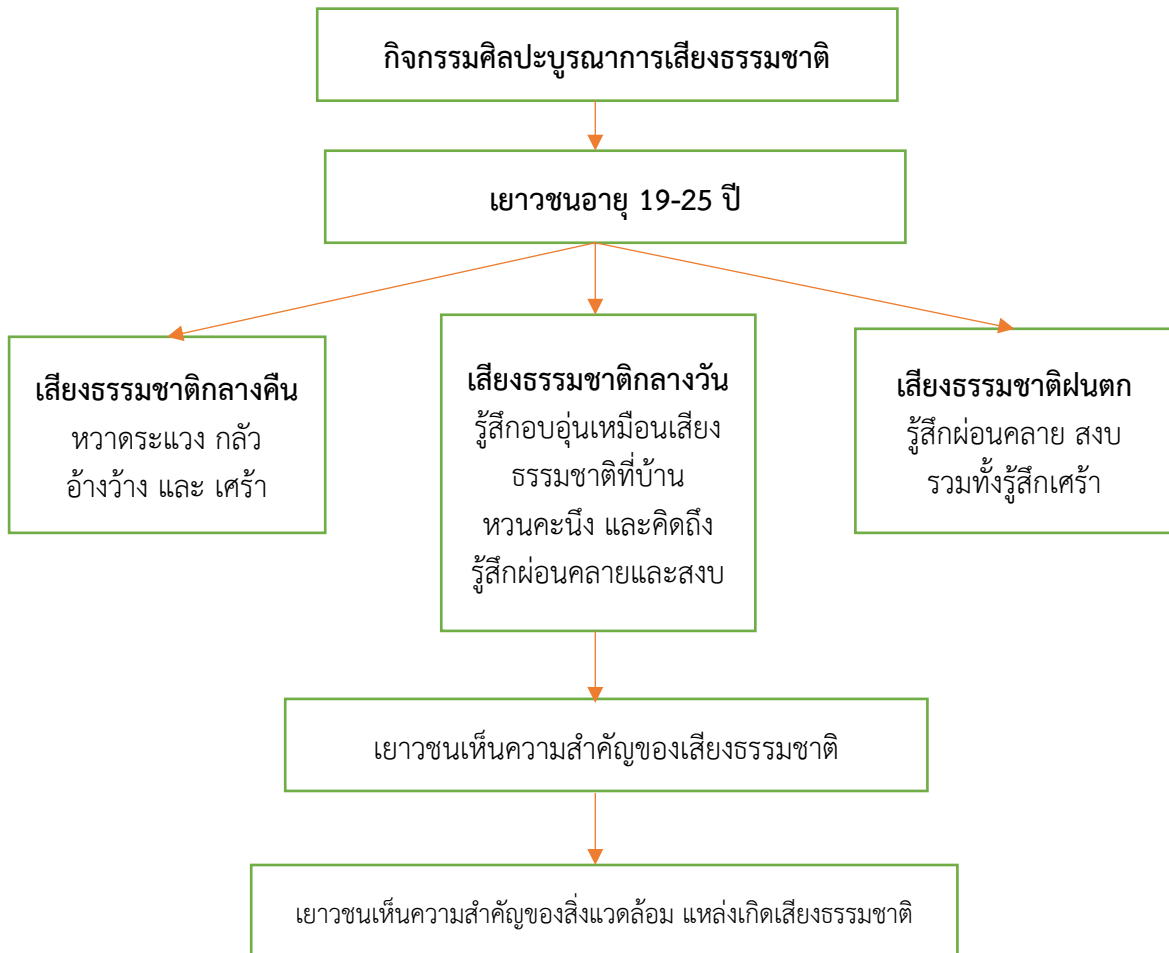
ภาพที่ 2 ฟังห้องกิจกรรมศิลปะบูรณาการเสียงธรรมชาติ

NATURE'S SOUND BINGO

ภาพที่ 3 Nature's sound bingo

ผลการทดลองใช้กิจกรรม

ภาพที่ 4 ผลการทดลองใช้กิจกรรม

อภิปรายผล

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ด้าน จำนวน 11 ท่าน ผู้วิจัยได้นำความคิดเห็นมาสรุป วิเคราะห์และสังเคราะห์ในการสร้างกิจกรรมศิลปะบูรณาการเสียงธรรมชาติเพื่อส่งเสริมการเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมสำหรับเยาวชน โดยมีการการเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาเข้ากับสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีความสอดคล้องกับแบบจำลองทางสิ่งแวดล้อมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ไว้อย่างน่าสนใจว่า ในการจัดสิ่งแวดล้อมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพนั้นมีเป้าหมายสูงสุดคือให้นักเรียนเกิดมโนทัศน์ด้านความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติ ภายใต้การเรียนการสอนที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญทั้งหมด ซึ่งเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเป็นองค์รวม ได้แก่ 1) การศึกษา เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (Education about the environment) หมายถึง องค์ประกอบด้านความรู้เชิงประจักษ์ (Empirical element) มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาความรู้ 2) การศึกษา ใน หรือจากสิ่งแวดล้อม (Education in or from the environment) หมายถึงองค์ประกอบด้านความสุนทรีย์ (Aesthetic element และ 3) การศึกษาเพื่อสิ่งแวดล้อม (Education for the environment) หมายถึง องค์ประกอบด้านจริยธรรม (Ethical element) ส่งเสริมให้นักเรียนค้นหาการตอบสนองของตนเองต่อสิ่งแวดล้อม ต่อความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อม และประเด็นทางสิ่งแวดล้อม กิจกรรมที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ได้มีองค์ประกอบอันได้แก่ แนวคิด วัตถุประสงค์ เนื้อหา สื่อ ขั้นตอน สถานที่หรือสิ่งแวดล้อม ลักษณะของผู้เรียน และ ผู้สอน มีความสอดคล้องกับ องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ (ประไพ ฉลาดคิด, 2548) ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน กิจกรรมการเรียนการสอน บริบทในชั้นเรียน (Ning sced, 2551) เนื้อหา สื่อ รวมถึงสิ่งแวดล้อมทางการเรียน (เอกศักดิ์ บุตรลับ, 2537) สิ่งแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่ การจัดห้องเรียน การจัดเวลาเรียน การเลือกแหล่งวิทยาการ และการบริการสนับสนุนการเรียนการสอน โดยมีแนวคิดเรื่องการนำเสียงธรรมชาติมาบูรณาการกับศิลปะเนื่องจากศิลปะเป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดความสุขสนุกสนานจินตนาการและความสงบ ในขณะที่เสียงธรรมชาติช่วยปลอบประโลมจิตใจให้สงบอยู่ ณ ชั่วขณะ และเป็นส่วนหนึ่งในธรรมชาติ หากธรรมชาติขาดเสียงธรรมชาติ ก็จะเป็นธรรมชาติที่ไร้ซึ่งความสมบูรณ์แบบ ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รู้สึกผ่อนคลาย และ สร้างสรรค์ศิลปะจากเสียงธรรมชาติ นอกจากนั้นยังทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมในธรรมชาติ

งานวิจัยฉบับนี้มีจุดเด่นในด้านการบูรณาการกิจกรรมระหว่าง ศิลปะ กับ เสียงธรรมชาติ สำหรับเยาวชน เพื่อให้เยาวชนเกิดการตระหนักถึงความสำคัญของเสียงธรรมชาติและนำไปสู่การเห็นความสำคัญของแหล่งธรรมชาติ นอกจากนั้นกิจกรรมต่างๆในเนื้อหา กิจกรรม เช่น กิจกรรมเข้าใจเสียงธรรมชาติผ่านเกม bingo ช่วยเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติมากยิ่งขึ้น กิจกรรมนี้สามารถนำไปต่อยอดในการสร้างสรรค์กิจกรรมประกอบค่ายอนุรักษ์ต่าง ๆ ที่จัดให้กับเยาวชนในสังคม รวมถึงประกอบการเรียนการสอนในชั้นเรียน จุดด้อยของกิจกรรมคือ ระยะเวลาในการทำกิจกรรม ควรใช้ระยะเวลามากกว่า 1 ครั้งในการดำเนินการเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีอย่างต่อเนื่องแก่เยาวชน

สรุปและข้อเสนอแนะ

1) จากการศึกษากิจกรรมศิลปะที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเสียงธรรมชาติ สรุปได้ว่า กิจกรรมส่วนใหญ่คำนึงถึงความสำคัญของธรรมชาติ อาทิ การเลือกวัสดุในการทำกิจกรรม ขั้นตอนการทำกิจกรรม สถานที่ในการทำกิจกรรม รวมถึงความเหมาะสมของกิจกรรมในแต่ละช่วงวัย 2) กิจกรรมศิลปะบูรณาการเสียงธรรมชาติประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก ด้าน ได้แก่ ด้านแนวคิด ด้านเนื้อหา ด้านวัตถุประสงค์ ด้านสื่อ ดำเนินการโดย การเปิดเสียงธรรมชาติ 3 รูปแบบ ได้แก่ เสียงธรรมชาติยามกลางวัน กลางคืน และฝนตก จากนั้นวาดภาพพร้อมแสดงความคิดเห็นที่มีต่อเสียงธรรมชาติ 3) กิจกรรมศิลปะบูรณาการเสียงธรรมชาติเพื่อส่งเสริมการเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมสำหรับเยาวชน สามารถทำให้เยาวชนในสังคมได้เห็นถึงความสำคัญของธรรมชาติ เล็งเห็นคุณค่าของการมีอยู่ของธรรมชาติอันเป็นแหล่งก่อให้เกิดเสียงธรรมชาติ ซึ่งเป็นแหล่งเสียงที่กระตุ้นอารมณ์ความรู้สึกแตกต่าง

และหลากหลายกันไปตามปัจเจกบุคคล ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย 1) อุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานควรกำหนดให้มีความชัดเจนและควบคุมได้ 2) กิจกรรมนี้สามารถนำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ในการทำการวิจัยครั้งต่อไปควรเลือกกลุ่มทดลองจากหลายบริบทในการทดลอง

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย “กิจกรรมศิลปะบูรณาการเสียงธรรมชาติเพื่อส่งเสริมการเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมสำหรับเยาวชน” ซึ่งได้รับทุนการสนับสนุนจากโครงการบัณฑิตเกียรตินิยม คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- เอกศักดิ์ บุตรลับ. (2537). ครูและการสอน. เพชรบุรี: สถาบันราชภัฏเพชรบุรี.
- ประไพ ฉลาดคิด. (2548). หลักการสอน. กรุงเทพมหานคร: เกษมศรี ซี.พี.
- สีบ นาคสเถียร และสุรพล ดวงแข. (2534). อนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก่อนโลกมั่วมน, ตะโกนก้องจากพงไพร. กรุงเทพมหานคร: สารมวลชน.
- John Ruskin. (1907). Modern painters. New York: E.P. Dutton.
- Ning sced. (2551). ลักษณะของการจัดการเรียนรู้สารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพ. เรียกใช้เมื่อ 26 มกราคม 2565 จาก <http://pichaikum.blogspot.com/2008/11/blog-post.html>.
- Parsons, M.J. (1987). How We Understand Art: A Cognitive Developmental Account of Aesthetic Experience. New York: Cambridge University Press.
- Pretorius, M. . (2017). A metaphysical and neuropsychological assessment of musical tonesto affect the brain, relax the mind, and heal the body. Cape Town, 7550, South Africa: African Online Scientific Information Systems (Pty) Ltd t/a AOSIS.
- Q. LI, et al . (2009). Effect of Phytoncide from trees on human natural killer cell function. In Department of Hygiene and Public Health, Nippon Medical Schoo. Tokyo, IChiba University, Chiba.
- Ulrich, R. S. (1984). View through a window may influence recovery from surgery. Science, 224(4647), 420–421.
- Wassily Kandinsky. (1947). On the spiritual in art. New York: Published by the Solomon R. Guggenheim Foundation for the Museum of Non-Objective Painting.